

Kamu Yönetimi Reformlarının Siyasi Perspektifleri: Parti Bildirgeleri Üzerinden Bir Analiz

Political Perspectives of Public Administration Reforms: An Analysis of Party Declarations

<https://doi.org/10.25204/iktisad.1737549>

Cem ANGİN*

Öz

Makale Bilgileri

Makale Türü:
Araştırma
Makalesi

Geliş Tarihi:
08.07.2025

Kabul Tarihi:
11.10.2025

© 2025 İKTİSAD
Tüm hakları
saklıdır.

Bu çalışma, 2023 yılı içerisinde gerçekleştirilen seçimler üzerinden siyasi partilerin kamu yönetiminde reform öngörülerini ortaya koyma ve analiz etme amacını taşımaktadır. Literatürde siyasi partilerin kamu yönetimi reformlarına ilişkin öngörülerini ve söylemlerini ideolojik bağlamda inceleyen çalışmaların sınırlı olması, araştırmanın temel hareket noktasını oluşturmuştur. Yöntemsel açıdan çalışmada, Cumhur ve Millet İttifakı partilerinin seçim beyannameleri doküman analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Doküman analizinde kamu yönetimi reformlarına ilişkin anahtar kavramlar, stratejiler kodlanarak kategorize edilmiş ve ittifak gruplarının seçim stratejileri ele alınmıştır. Çalışmada, Cumhur İttifakında merkezîyetçi yönetim ve güçlü liderlik anlayışı ön plana çıktığı, Millet İttifakında ise parlamenter sisteme dönüş, demokratikleşme, liyakat, şeffaflık ve yerelleşme konularının ön planda tutulduğu görülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın temel iddiası, Türkiye’de siyasi partilerin kamu yönetimi reform öngörülerini merkezîyetçi yönetim anlayışı ile demokratikleşme ve yerelleşme eğilimleri arasında ideolojik bir ayrışma gösterirken bürokrasinin etkinleştirilmesi ve devletin dijital dönüşümü noktasında benzerlik gösterdiği, şeklindedir. Araştırma sonucunda, her iki ittifakın kamu yönetimi reformlarına ilişkin farklı önceliklere ve yaklaşımlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal partiler, seçimler, kamu yönetimi, kamu reformu.

Abstract

Article Info

Paper Type:
Research Paper

Received:
08.07.2025

Accepted:
11.10.2025

© 2025 JEBUPOR
All rights
reserved.

This study analyzes the public administration reform forecasts of Türkiye political parties based on the 2023 elections. The limited number of studies in the literature that examine the projections and discourses of political parties regarding public administration reforms in an ideological context has constituted the main starting point of the research. Using document analysis methods, it examines the election manifestos of the People's and Nation Alliances and their leaders' statements. In the document analysis, key concepts and strategies related to public administration reforms were coded and categorized and the electoral strategies of the alliance groups were analyzed. The findings reveal that the People's Alliance emphasizes centralized governance and strong leadership, whereas the Nation Alliance advocates for a return to the parliamentary system, democratization, meritocracy, transparency, and localization. The study argues that these reform forecasts show an ideological divide between centralist governance and democratization tendencies, despite common goals of improving bureaucratic efficiency and promoting digital transformation. The research concludes that both alliances propose different priorities and approaches to public administration reforms in Türkiye.

Keywords: Political parties, elections, public administration, public reform.

Atıf/ to Cite (APA): Angin, C. (2025). Kamu yönetimi reformlarının siyasi perspektifleri: Parti bildirgeleri üzerinden bir analiz. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 10(28), 881-901. <https://doi.org/10.25204/iktisad.1737549>

*ORCID Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, angin52@gmail.com

Extended Abstract

Background:

Before the 2023 general elections, the two major political blocs in Türkiye, the *Cumhur İttifakı* and *Millet İttifakı*, made various pledges and presented their perspectives on public administration reforms to the public. These promises and proposals are significant as they reveal the differing approaches and priorities of each alliance regarding public administration. This study analyzes the political perspectives on public administration reforms in Türkiye through the election manifestos and party declarations of the parties belonging to the *People's Alliance* and the *Nation Alliance* in the 2023 general elections. Promises and policies related to public administration reforms are evaluated within the framework of key administrative parameters such as central administration, local administration, and public personnel management. The study is considered important as it comparatively reveals the different political approaches to public administration reforms in Türkiye and their potential impacts on public administration practices. In this regard, it is believed to contribute to the existing literature.

Research Purpose:

Due to the symbolic importance of the 100th anniversary of the Republic, the 2023 presidential and parliamentary general elections held particular significance. In these elections, many political parties formed coalition blocs and entered the race, putting forward reform promises in various areas, primarily within public administration, such as central administration, local administration, and public personnel management, in case they came to power. Within this context, the study aims to identify which reform initiatives are expected to be implemented in the period following the 2023 elections, particularly in the key areas of public administration, namely central administration, local administration, and public personnel management. In other words, the main objective of this study is to reveal how political parties—one of the most fundamental actors in public policy—envision public administration in the 100th year of the Republic and, based on this vision, to determine and analyze the reform areas awaiting public administration in the following period.

Methodology:

In this study, the document analysis method, which is among qualitative research methods, was utilized. The primary sources of the study are the election manifestos and party declarations of the political parties within the *People's Alliance* (*Cumhur İttifakı*) and the *Nation Alliance* (*Millet İttifakı*). Initially, these documents were examined using the document analysis method. However, since the party declarations occasionally include statements by party leaders, discourse analysis was also employed in the study. In this context, key concepts, reform promises, and implementation strategies in the field of public administration were identified using document analysis; these data were coded and categorized under the headings of central administration, local administration, and public personnel management. During the analysis process, the emerging trends and political approaches within each heading were examined from a comparative perspective.

The main questions clarified in the research are as follows: In which alliance group is the discourse of public administration reform more prominent? Which themes are prioritized by the alliance groups in public administration reforms? At which points do the alliances' approaches to public administration converge, and at which points do they diverge? Seeking answers to these questions is of critical importance for understanding the possible directions of public administration reforms in Türkiye in the future.

Findings and Conclusions

As a result of the research, it has been determined that the two alliances have different priorities and approaches regarding public administration reforms. In the election manifestos of the parties within the *People's Alliance*, there is a greater emphasis on a centralized governance approach and a strong leadership model within the scope of public administration reforms. In particular, the strengthening, enhancement, and continuation of the *Presidential Government System* are highlighted as primary goals. Reform themes such as digitalization and the simplification of bureaucracy are also included in the party declarations.

On the other hand, within the *Nation Alliance* bloc, a return to the parliamentary system, the understanding of a strengthened parliamentary system, democratization, meritocracy in the bureaucracy, transparency and accountability in the use of public resources, localization, and an emphasis on law and justice are at the forefront.

Based on these findings, the main hypothesis of the study is as follows: While the public administration reform projections of political parties in Türkiye reflect an ideological divergence between a centralized governance approach and tendencies toward democratization and localization, they exhibit similarities in terms of enhancing bureaucratic efficiency and advancing digital transformation.

1. Giriş

Küreselleşme, teknolojik gelişmeler, ekonomik yönelimler ve toplumsal beklentilerdeki değişim, kamu yönetiminde köklü dönüşüm ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bu açıdan kamu yönetiminde gerçekleştirilen reformlar daha çok mevcut sistemin aksaklıklarını giderme, idari kapasiteyi artırma, vatandaşlara daha kaliteli ve hızlı hizmet sunma amaçları doğrultusunda yapılmaktadır (Övgün ve Kantaş, 2017: 314). Gerek mevcut hükümetler gerekse hükümet olmaya aday siyasi partiler olsun belirli dönemler itibarıyla reform öngörülerini çeşitli taahhütler eşliğinde halka sunmaktadırlar. Seçim dönemleri genel olarak kamu politikalarının, reform düşüncelerinin ve taahhütlerin en somut şekilde dile getirildiği ve ortaya koyulduğu dönemlerdir. Bu reform öngörülerini ve taahhütlerini, siyasi partilerin yönetim anlayışını ve kamu yönetimi reformlarına dair vizyonlarını yansıtmaları açısından önemli bir göstergedir.

Türkiye’de kamu yönetiminde reform girişimleri genellikle hukuki, teknik veya idari yeniden yapılanma boyutlarıyla ele alınmış ancak çoğu zaman bu süreçlerin siyasi aktörlerin ideolojik yönelimleriyle nasıl ilişkilendiğine yeterince odaklanılmamıştır. Bu durum, Türkiye’de kamu yönetimi reformlarının siyasi bağlamının ortaya koyulması açısından önemli bir boşluğa işaret etmektedir. Kamu yönetiminde gerçekleştirilen ya da öngörülen reform hamleleri yalnızca idari, hukuki ya da teknik boyutla sınırlı olmayıp aynı zamanda politik tercihlerin de bir yansımasıdır. Siyasi partiler kamu yönetimi alanında reform vizyonlarını, önceliklerini ve politik tercihlerini özellikle seçim dönemlerinde halka sundukları seçim bildirgelerinde (beyannameleri) daha somut şekilde ortaya koymaktadır. Bu noktada seçim bildirgeleri kamu yönetimi reformlarının siyasi perspektiflerini anlamada ve çözümlemede önemli bir veri kaynağıdır. Türkiye’de kamu yönetimi reformları üzerine yürütülen tartışmalar, özellikle Türkiye’nin 100. Yüzyılına denk gelen son genel seçimlerde (2023 yılı) siyasi partilerin seçim beyannameleri ve bildirgelerinde geniş yer bulmuş; bu belgelerde kamu yönetiminin yeniden şekillendirilmesine yönelik çeşitli reform önerileri ve politika vaatleri gündeme getirilmiştir. Diğer bir ifadeyle 2023 genel seçimleri öncesinde iki büyük siyasi blok olan Cumhuriyet İttifakı¹ ve Millet İttifakı², kamu yönetimi reformlarına dair çeşitli vaatlerde bulunmuş ve bu alandaki perspektiflerini kamuoyuna sunmuştur. Bu çalışmada, Türkiye’deki kamu yönetimi reformlarının siyasi perspektifleri 2023 yılında yapılan genel seçimlerde Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı’na mensup partilerin seçim beyannameleri ve parti bildirgeleri üzerinden analiz edilmiştir. Kamu yönetimi reformlarına ilişkin vaatler ve politikalar merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi gibi temel yönetim parametreleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışma, Türkiye’nin kamu yönetimi reformlarına ilişkin farklı siyasi yaklaşımları ve bu yaklaşımların kamu yönetimi pratikleri üzerindeki potansiyel etkilerini karşılaştırmalı bir şekilde ortaya koyması açısından önemli görülerek hazırlanmıştır. Bu açıdan çalışmanın, Türkiye’de kamu yönetimi reformu tartışmalarını sadece uygulama ya da mevzuat düzeyinde değil, siyasi partilerin politik söylemleri düzeyinde ele alması yönüyle literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir.

2. 100. Yıl Vizyonu Nedir? Hedefler, Stratejiler ve Beklentiler

2023 yılı seçimleri, Cumhuriyetin 100. yılı olması nedeniyle oldukça sembolik bir anlam taşımış ve siyasi partiler için ülkenin geleceği noktasında önemli bir dönüm noktası olarak görülmüştür. Bu bağlamda seçim sürecinde, kamu yönetimi reformları, demokrasi, ekonomik kalkınma ve toplumsal birlik gibi temel meseleler, parti söylemlerinde ve seçim beyannamelerinde sıkça vurgulanmıştır. Diğer bir ifadeyle bağımsızlığın ilan edilişi, kuruluş ve kurumsallaşma sürecinin birinci asrını ifade

¹ Cumhuriyet İttifakı: Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Büyük Birlik Partisi (BBP), Yeniden Refah Partisi (Yeniden Refah), Demokratik Sol Parti (DSP), Huda Partisi (HÜDA PAR).

² Millet İttifakı ise Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), İYİ Parti, Saadet Partisi (SAADET), Demokrat Parti (DP), Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA), Gelecek Partisi ve Zafer Partisi.

eden 2023 yılı hem geçmişin muhasebesi hem gelinen noktanın değerlendirilmesi hem de gelecek hedef ve politikaların ortaya koyulması açısından son derece önemlidir. 100. yıl Türkiye'nin geleceğine yönelik sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel planlamaların, hedeflerin reform öngörülerinin daha somut bir şekilde dile getirildiği bu nedenle her kesimden aktörün önem atfettiği bir miladı ifade etmektedir.

Cumhuriyetin 100. yılını ifade eden 2023'e yönelik ekonomik, sosyal, kültürel, yönetsel açıdan birçok mikro ve makro ölçekli hedefler, stratejiler, politikalar ve bunlara bağlı olarak beklentiler (seçim beyannamelerinde) ortaya koyulmuştur. Tüm bunlar özellikle kalkınma planlarında, siyasetçilerin beyanlarında ve siyasi partilerin seçim bildirgelerinde daha somut bir şekilde dile getirilmiştir. Bu nedenle Türkiye'nin 2023 vizyonunun temel karakteristik özelliklerini bu belgeler üzerinden çizilmesi daha bütüncül bir perspektif ortaya koyacaktır.

2023 Vizyonuna ilişkin somut hedefler ilk kez 2001-2005 yılları arasında geçerli olan 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP) ile dile getirilmiştir. 8. BYKP "Uzun Vadeli Gelişmenin Temel Amaçları ve Stratejisi" başlıklı bölümünde 2023'e yönelik bir dizi hedefler ortaya koyulmuşsa da takip eden dönemde Türkiye'nin içinde bulunduğu konjonktür nedeniyle bu hedefler çok fazla gündeme gelmemiştir. Planın ilgili bölümünde yapılan açıklamada şu ifadeler kullanılmaktadır:

"Cumhuriyetin 100'üncü yıldönümüne rastlayan 2023 yılına kadar uzanan Uzun Vadeli Gelişme Stratejisi, dünyada yaşanmakta olan kapsamlı ve hızlı değişimi göz önünde bulundurarak, ekonomik ve toplumsal dönüşümlerin yönlendirilmesinde önemli bir işlev üstlenecektir. Amaçlanan dönüşümün daha uyumlu biçimde ve etkin kaynak kullanımıyla, Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gerçekleştirilmesinde planların önemli bir katkısı olacaktır (8. BYKP, 2001: 2-3)."

"Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyelik süreci içine girmesi, önemli bir jeostratejik konuma sahip ülkenin bulunduğu bölgede iktisadi, sosyal, siyasi ve kültürel etkileşimi artırması, hem kendisinin hem de bulunduğu bölgenin gelişmesine de katkıda bulunacak etkin bir ulaşım altyapı oluşturulması, bölge ülkelerde üretilen ham petrol ve doğal gazı dünyaya ulaştıracak boru hatlarının kurulması, Türkiye'nin dünyanın önemli enerji dağıtım merkezlerinden biri haline getirilmesi, kıtalar arası ulaşım ağlarının geliştirilmesi, genç ve dinamik nüfusun eğitimini, gelişimini sağlayarak Türkiye'nin toplumsal dönüşümünün sağlanması, piyasa ekonomisinin geliştirilmesi, rekabete açık sanayi yapısının oluşturulması, Güneydoğu Anadolu Projesinin potansiyelinin daha da artırılması, 2001-2023 yılları arasında ortalama %7 oranında büyüme sağlanması, kişi başına düşen milli gelirin Avrupa Birliği düzeyine gelecek şekilde artırılması, tarım, sanayi ve hizmet sektörlerin katma değerinin artırılması, nüfus artış hızının ortalama yıllık %1 civarına çekilmesi, kentsel ve kırsal nüfus oranlarının daha dengeli bir hale getirilmesi, yoksulluk sınırı altında bulunan nüfusun yoksulluktan kurtarılması, okullaşma, okuma ve yazma oranlarının ilköğretimde %100, yüksek öğrenimde %50 oranına ulaştırılması, 2000'li yıllarda %30 civarı olan kamu yatırımlarının %10 dolayına çekilmesi, kamu yatırımlarının bazı alanlarda (eğitim, sağlık, ar-ge gibi) yoğunlaştırılması bazı alanlarda ise (enerji, haberleşme, ulaştırma) kademeli olarak düşürülmesi hedeflenmiştir (8. BYKP, 2001: 7-11)."

Kalkınma planında (KP), piyasanın ve devletin birbirinin rakibi değil tamamlayıcısı olduğu bir düzenin inşası, milli kültürün korunması, geliştirilmesi ve daha geniş kitlelere tanıtılması, bölgesel güç olmanın yanısıra kültürel bir güç haline gelmesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dahil Türk Cumhuriyetleri ile iş birliğinin artırılması gibi birçok 2023 hedefi ortaya koyulmuş ve bu kapsamda önemli reform hamleleri gerçekleştirileceği belirtilmiştir (8. BYKP, 2001: 5).

2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı içerisinde 2023 yılı hedeflerine yönelik doğrudan herhangi ifade yer almamıştır.

2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı ise 2023 hedeflerine yönelik bir dizi önemli ifadeye yer verilmiştir. Buna göre öncelikli alanlarda yapısal sorunlara çözüm olabilecek 25

adet program (sanayi, işgücü, milli gelir, ithalat-ihracat, enerji vb.) tasarlanmıştır (10. Kalkınma Planı, 2013).

2023 yılında gayri safi yurtiçi hasılanın (GSYH) 2 trilyon dolara, kişi başına gelirin 25 bin dolara yükseltilerek dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alma, ihracatın 500 milyar dolara çıkarılması, işsizliğin %5'e düşürülmesi; enflasyonda kalıcı düşüşün sağlanarak tek haneli rakamlara düşürülmesi, nüfusa yönelik etkin politikalar belirlenerek 2023 yılında nüfusun 84,2 milyon olarak gerçekleşmesinin sağlanması gibi bir dizi 2023 hedefi ortaya koyulmuştur (10. KP, 2014: 27-28). Ayrıca işgücü açısından potansiyelin yükseltilmesi, yüksek ve istikrarlı büyüme hedefi için nüfusun daha yüksek bir oranının üretime koşulması, sermaye ve işgücünde verimlilik ve nicelik artışı, bölgesel işgücü göstergelerinin iyileştirilmesi gibi bir dizi stratejik hedefler de belirtilmiştir (10. KP, 2014: 57).

Sanayinin GSYH içerisindeki payının azalma eğiliminin tersine çevrilmesi, güçlü bir imalat sanayi, Enerji Verimliliği Kanunuyla enerjinin daha verimli kullanılmasını sağlayacak zorunlu uygulamaların hayata geçirilmesi gibi birtakım reform öngörülleri ortaya koyulmuştur. Ayrıca kamu yönetiminde birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına giren, kurumlar arası etkin koordinasyon ve sorumluluk gerektiren kritik reform alanları için "Öncelikli Dönüşüm Programları" tasarlanmıştır. Bu programların hayata geçirilmesi, takibi, değerlendirilmesi, koordine edilmesi konusunda Kalkınma Bakanlığı'na yetki verilmiştir (10. KP, 2014: 149-151).

Görüldüğü üzere kalkınma planlarında Türkiye'nin 100. yıl vizyonu daha çok işgücü, istihdam, eğitim, sanayi, milli gelir, ithalat-ihracat, enerji, dijitalleşme ve temel ekonomik göstergeler gibi birçok makro ve mikro hedef üzerine kurulmuştur.

Türkiye'de 2023 vizyonuna ilişkin öngörüler ve reform talepleri sadece kalkınma planlarında dile getirilmemiştir. Özellikle 2011 seçimleri ile birlikte siyasi partilerin programlarında, seçim bildirgelerinde ve liderlerin söylemlerinde Cumhuriyet'in 100. yılına ilişkin somut birçok hedef, öngörü ve reform yönelimi ortaya koyulmuştur. Genel olarak bunlara bakıldığında tıpkı kalkınma planlarında olduğu gibi 2023 vizyonu daha çok gayri safi milli hasıla ve yurt içi hasıla, kişi başına düşen milli gelir, yerli ve milli üretim ve ekonomi modeli, ithalat ve ihracat hedefleri, bütçe açıklarının makul düzeye çekilmesi, Türkiye'nin dünya ekonomisinde ilk sıralarda yer alması ve kamu yönetiminde (eğitim, adalet, kültür, teşkilatlanma, personel, yerel yönetim, merkezi yönetim, sosyal hizmetler ve politikalar gibi) öncelikli alanlar belirleyerek bu alanların reforme edilmesi gibi bir dizi ekonomi politik hedef şeklinde dile getirilmiştir.

3. Türkiye'nin 100. Yıl Seçimlerinin Panoraması

Cumhuriyet'in 100. yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimi 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ancak bu seçim öncesinde 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanun'unda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliğe ilişkin çıkarılan 7393 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 31.03.2022 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu değişikliğin seçimlerin hemen öncesinde gerçekleştirilmesindeki gerekçe, seçim kanununda yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl askıda olması, bir yıl sonra, askıda olan norm yürürlüğe girerek eski normun ilga olacak olmasıdır (Küçüksüslü, 2023: 323). Bu nedenle seçim kanununda gerekli değişiklikler yapılmış ve ardından seçimlerin mümkün olan en kısa sürede yapılmasını sağlayacak bir takvim belirlenmiştir.

7393 sayılı kanunla birlikte seçimlerde uygulanagelen yüzde 10'luk seçim barajı yüzde 7'ye indirilmiştir. Bunun yanında ittifak kapsamında bir araya gelen siyasi partilerin kaç milletvekili çıkaracağını gösteren hesaplama yöntemi de değişmiştir. Buna göre daha önceki seçimde bir partinin milletvekili sayısı, ittifakın aldığı toplam oyun o partinin aldığı oya bölünmesiyle tespit edilmekteydi. Ancak yapılan değişiklikle birlikte bir partinin millet vekili sayısı ittifak içerisinde yer alan her bir

partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı dikkate alınarak tespit edilmesi yöntemi benimsenmiştir (Özdemir, 2023: 115).

Yapılan bir diğer değişiklik partilerin seçime girebilme şartlarında olmuştur. Daha önceki şartlara ek olarak bir siyasi partinin seçime girebilmesi için ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defa yapmış olması gerekmektedir. Son olarak yapılan değişiklikle İl Seçim Kurulu'nun başkan ve üyeliklerinin kura ile belirleneceği belirtilmiştir.

2023 yılı seçimlerine giden sürecin başlangıcı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 10 Mart 2023 tarihinde anayasanın kendisine vermiş olduğu yetkiye dayanarak seçim kararı alacağını belirtmesi ile olmuştur. Bunun üzerine 10.03.2023 tarihli ve 2023/121 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin yenilenmesine karar verilmiş ve bu karar 10.03.2023 tarihli (32128 Mükerrer) Resmî Gazete 'de yayımlanmıştır. Yine aynı tarihli Resmî Gazete 'de Yüksek Seçim Kurulu (YSK) seçimlerin 14 Mayıs 2023 Tarihinde (ikinci tur 28 Mayıs 2023 Tarihinde) yapılacağını belirten kararı yayımlamıştır.

Siyasal partiler seçimlerin ilk turuna beş kutuplu ittifakla dahil olmuştur. Bu ittifak grupları Cumhuriyet İttifakı, Millet İttifakı, Ata İttifakı, Emek ve Özgürlük İttifakı ve Sosyalist Güç Birliği İttifakı şeklindedir. Ancak Cumhurbaşkanlığı için seçiminin ikinci tura kalmasıyla bu beşli ittifak grubu Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı şeklinde iki kutup altında bir araya gelmiştir. Esasında ittifak gruplarından Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakının kuruluşu daha önceki seçimlere dayanmaktadır. Her iki ittifak grubu da 24 Haziran 2018 genel seçimleri için oluşturulmuştur (Ulaş ve Yılmaz, 2019: 84). Bu ittifak grupları 2023 seçimlerinde genişlemiştir. Cumhuriyet İttifakı: Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti/AKP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), Büyük Birlik Partisi (BBP), Yeniden Refah Partisi (Yeniden Refah), Demokratik Sol Parti (DSP), Huda Partisi (HÜDA PAR: ittifakı dışarıdan destekleyecek şekilde ittifaka dahil olmuştur.) şeklinde altı partiden oluşmuştur. Millet İttifakı ise Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), İYİ Parti, Saadet Partisi (SAADET), Demokrat Parti (DP), Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA), Gelecek Partisi ve Zafer Partisi şeklinde altı partiden oluşmuştur.

14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan seçimlerde TBMM 'nin 28. döneminin 600 üyesi belirlemiştir. Buna göre bu seçimlerde AKP yüzde 35,61 oy oranı ile 268, CHP yüzde 25,33 ile 169, MHP yüzde 10,07 ile 50, İYİP yüzde 9,69 ile 43, Yeşil Sol Parti yüzde 8,82 ile 61, Yeniden Refah 2,80 ile 5, Türkiye İşçi Partisi 1,76 ile 4 millet vekili sahibi olmuştur (YSK, 2023). Ancak 14 Mayıs 2023 tarihinden gerçekleşen seçimlerde Cumhurbaşkanlığı için gerekli çoğunluk sağlanmadığı için bu seçim ikinci tura kalmıştır. 28 Mayıs 2023 Tarihinde yapılan ikinci tur oylamada ise Erdoğan Türkiye Cumhuriyeti'nin 13. Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Takip eden süreçte 03.06.2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, TBMM Genel Kurulu'nda yemin ederek görevine başlamıştır.

4. Amaç, Yöntem, Bulgu ve Sonuçlar

4.1. Amaç

Cumhuriyetin 100. yılı olması nedeniyle ayrı bir önem atfedilen 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimlerinde birçok parti koalisyon cepheleri oluşturarak seçimlere girmiş ve iktidar olmaları halinde başta kamu yönetimi içerisinde merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi gibi birçok alanda reform vaadi ortaya koymuştur. Bu kapsamda çalışma, 2023 yılı içerisinde gerçekleştirilen seçimler üzerinden takip eden dönemde genel olarak kamu yönetimi daha spesifik olarak da merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi gibi temel alanlarda hangi reform girişimlerinin gerçekleştirileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Diğer bir ifadeyle en temel kamu politikası aktörlerinden olan siyasi partilerin Cumhuriyetin 100. Yılında nasıl bir kamu yönetimi öngörüsü içerisinde olduklarını ortaya koymak ve buradan hareketle takip eden süreçte kamu yönetimini bekleyen reform alanlarını belirlemek ve analiz etmek bu çalışmanın temel amacıdır.

4.2. Yöntem

Çalışmada doküman analizi yönteminden faydalanılmıştır. Doküman analizi; “nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dahilinde analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir (Metin ve Ünal, 2022: 273).” Doküman analizi çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (Sak vd., 2021: 228). Bu yöntemde araştırmacıların herhangi bir müdahalesi olmadan kaydedilmiş çeşitli nitelikteki dokümanlar (kitap, hukuki metinler, günlükler, dergiler, gazeteler, sanat eserleri, raporlar, siyasi parti bildirgeleri vb.) ele alınır, değerlendirilir ve buradan hareketle anlamlar, bağlamlar, yorumlamalar gerçekleştirilir (Kıral, 2020: 173-174). Bu yöntemde temel amaç, temel eğilimleri, örüntüleri, ilişkileri ortaya çıkarmak ve verilerden hareketle tarafsız ve sistematik bilgi sunmaktır (Koçak ve Arun, 2006: 22).

Çalışmanın temel kaynağı, Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı içerisinde yer alan partilerin seçim beyannameleri ve parti bildirgeleridir. İlk olarak bu belgeler doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bu bağlamda doküman analizi yöntemiyle kamu yönetimi alanında öne çıkan anahtar kavramlar, reform vaatleri ve uygulama stratejileri belirlenmiş; bu veriler merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi başlıkları altında kodlanarak kategorize edilmiştir. Analiz sürecinde ise her bir başlık kapsamında ortaya çıkan eğilimler ve politik yaklaşımlar karşılaştırmalı bir perspektifle incelenmiştir.

Siyasi söylemler, partilerin ideolojik yönelimi, değer sistemi ve seçmene yönelik mesajlarını içeren retorik stratejilerdir. Siyasi seçim bildirgeleri (beyannameler) ise bu söylemin kurumsal bir belgeye dönüşmüş halidir. Diğer bir ifadeyle seçim bildirgeleri, siyasi partilerin siyasi söylemlerinin metinleşmiş halidir. Siyasi parti bildirgelerine siyasi parti liderlerinin söylemlerinin de yansımaları nedeniyle çalışma içerisinde söylem analizine de yer verilmiştir. Söylem analizi genellikle dilsel materyallerin, örneğin konuşmaların ya da yazılı metinlerin incelendiği bir araştırma yöntemidir (Stephanie, 2013: 2). Söylem analizi çeşitli metinlerden ya da konuşmalardan hareketle çıkarımlara ulaşmaya çalışan, buradan hareketle analiz ve öngörülerde bulunmaya olanak sağlayan bir yöntemdir. Söylem analizi, veri setini çoğunlukla resmi ve tarihi dokümanlardan, yasa metinlerinden, politik konuşmalar ve tartışmalardan, siyasi bildirgelerden, yazılı ve görsel medyadan ve daha birçok kaynaktan temin etmektedir (Şah, 2020: 211).

Araştırmada açıklığa kavuşturulan temel sorular ise şunlardır: Hangi ittifak grubunda kamu yönetiminde reform söylemini daha fazla ön plandadır? İttifak grupları kamu yönetimi reformlarında hangi temalara öncelik vermektedir? İttifakların kamu yönetimi anlayışları hangi noktalarda kesişmekte ve hangi noktalarda farklılaşmaktadır? Bu sorulara yanıt aramak, Türkiye'nin gelecekteki kamu yönetimi reformlarına dair olası yönelimleri anlamak açısından kritik bir öneme sahiptir.

4.3. Bulgu ve Sonuçlar

Araştırma sonucunda, her iki ittifakın kamu yönetimi reformlarına ilişkin farklı önceliklere ve yaklaşımlara sahip olduğu belirlenmiştir.

Cumhuriyet İttifakı partilerinin seçim beyannamelerinde kamu yönetimi reformları kapsamında daha çok merkeziyetçi yönetim anlayışı, güçlü liderlik modeline yönelik vurgular öne çıkmaktadır. Özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin güçlendirilmesi, etkinleştirilmesi ve sürdürülmesi hedeflenmektedir. Dijitalleşme ve bürokrasinin sadeleştirilmesi gibi reform temaları da bildirgelerde yer almaktadır. Millet İttifakı bloğunda ise parlamenter sisteme geri dönüş, güçlendirilmiş parlamenter sistemi anlayışı, demokratikleşme, bürokraside liyakat, kamu kaynaklarının kullanımında şeffaflık ve hesap verebilirlik, yerelleşme, hukuk ve adalet vurgusu ön plandadır.

Bu bulgulardan hareketle çalışmanın temel hipotezi şu şekildedir: Türkiye’de siyasi partilerin kamu yönetimi reform öngörülerini merkezîyetçi yönetim anlayışı ile demokratikleşme ve yerelleşme eğilimleri arasında ideolojik bir ayrışma gösterirken bürokrasinin etkinleştirilmesi ve dijital dönüşüm noktasında benzerlik göstermektedir.

5. Siyasi Partiler ve Kamu Yönetimi

Siyasi partiler, halkın desteğini alarak iktidar olmayı hedefleyen ve bunu sürdürmeye çalışan, ülke çapında daimî ve istikrarlı örgütlenmesi bulunan politik topluluklardır (Özbudun, 1974: 4-5). Diğer bir ifadeyle siyasi partiler, iktidar amacı olan, ülke genelinde örgütlenmesi bulunan, toplumda siyasal dayanak arayan ve bu amaçla çalışmalar yapan örgütlenmedir (Çam, 2011: 417). Bu yönüyle siyasi partiler, yönetici kadroların belirlenmesinden siyasal toplumsallaşmaya, demokrasinin işleyişinden temsil ve meşruiyete kadar birçok demokratik işleve sahiptir (Durgun, 2014: 338).

Siyasi partiler, kamu politikaları ve reformları üzerinde belirleyici etki ve katkıları olan temel aktörlerdir. Farklı bir söylemle ifade edilecek olursa siyasi partiler bir yandan toplumun temsilcileri diğer yandan da devletin içinde siyasi iktidarı kullanan örgütlenmeler olarak doğrudan doğruya sosyal, siyasal, ekonomik ve yönetsel değişim-dönüşümün öncüleri konumundadırlar (Çevik, 2012: 40). Türkiye’de kamu yönetimi alanına dair reform söylemlerinin en net olarak ifade edildiği dönemler seçim dönemleri iken bu reform stratejilerinin en belirgin olarak ortaya koyulduğu metinlerden biri de partilerin seçim bildirgeleridir. Türkiye özelinde düşünüldüğünde parti bildirgelerinde, kamu yönetiminin yapısal ve işlevsel sorunları, merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri, kamu personel sistemi, sosyal hizmetler ve politikalar, kamu yönetimi-sivil toplum ilişkileri gibi tüm ülkeyi doğrudan ilgilendiren konu başlıklarının ön plana çıktığı görülmektedir (Sadioğlu, 2017: 370). Bu durum 2023 yılı seçimlerinde de somut bir şekilde görülmektedir. Bu seçimlerde kamuoyu ile paylaşılan seçim bildirgelerine bakıldığında genel olarak kamu yönetimine dair reform başlıklarının merkezi yönetim (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı, Bakanlıklar, Merkezi kurum ve kuruluşlar), yerinden yönetim - yerel politikaları (İl Özel İdareleri, Belediye/Büyükşehir Belediyeleri, Köy, Mahalle, muhtarlık, kentleşme, çevre, imar, nüfus, göç, barınma, içme suları vb) ve kamu personel yönetimi (personel alımı/ataamalar, özlük hakları, sosyal ve mali haklar vb) üzerine olduğu görülmektedir.

Siyasi partiler, Cumhuriyetin 100. Yılında gerçekleştirilen seçimlere ittifak grupları dahilinde girmiştir. İttifak stratejisi, ülkemizde çok önceki seçimlerde fiili bir durum olarak ara ara rastlanan ve uygulanan bir yöntem olsa da 2018 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren 7102 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte bu yöntem hukuki bir alt yapıya sahip olmuştur (Savut, 2020: 33-34). İttifaklı seçim stratejisi, partilerin daha çok temsili arttırmak, baraj ve kota gibi dezavantajları ortadan kaldırmak gibi nedenlerle tercih ettiği bir yöntem (Çolak, 2020: 719) olsa da Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle beraber bu yöntem adeta zorunlu bir gereklilik halini almış, bu doğrultuda gerekli hukuki düzenlemeler yapılmış ve ilk kez 2018 yılı seçimlerinde uygulanmıştır (Dilber ve Usta, 2023: 159).

Seçimlerin ilk turunda 5 ittifak mevcutken ikinci turda bu partiler Cumhur İttifakı ve Millet İttifakı çatıları altında birleşerek Cumhurbaşkanlığı için yarışmıştır. Seçim bildirgelerine yer yer parti liderlerinin söylemleri yansımaktadır. Bu nedenle her iki ittifak grubunun seçim sürecine ait politikalarını söylem analizi çerçevesinde kısaca değerlendirilecek olursa şunlar söylenebilir:

Bu çalışmada siyasi liderlerin açıklamalarından yararlanılmıştır. Bu doğrultuda Cumhur ittifakı “istikrar”, “güçlü liderlik”, “yerli ve millilik”, “milli irade” ve “beka sorunu” gibi söylemler üzerinden bir seçim stratejisi izlemiştir. Geliştirilen bu söylemlerden “beka sorunu” daha çok milli güvenliğe, kamu düzenine ve bu düzenin devamlılığına vurgu yapmaktadır. “Yerli ve millilik” ise savunma sanayinde dışa bağımlılığın azaltılması, ülkenin kendi savunma sanayisini yine kendi

kaynakları ile geliştirebildiği argümanına dayanmaktadır. “İstikrar” söylemi ise aynı siyasi iktidarla devam edilmesi durumuna, “milli irade” ise halkın çoğunluk oyunun alınmasına, “güçlü liderlik” başkanlık sisteminin devamlılığına vurgu yapmaktadır. Millet ittifakı ise “parlamentar rejime dönüş”, “değişim ve demokratikleşme”, “liyakat ve şeffaf yönetim” gibi kavramlar üzerinden söylem geliştirmiştir. Bunlardan değişim söylemi: parlamentar sisteme geri dönüleceğine, demokratikleşme söylemi: hak, özgürlük ve adalet taleplerinin daha fazla dikkate alınacağına, liyakat: kamuda personel alımında liyakatli davranılacağına şeffaflık ise: kamu harcamalarında daha açık ve hesap verilebilir bir anlayış benimseneceğine vurgu yapmaktadır. Görüldüğü üzere her iki ittifak grubunun öncelikleri farklılıklar arz etmektedir. **Cumhur İttifakı:** Daha çok güvenlik, istikrar ve milli güvenlik vurgusu ile seçmene mevcut siyasi ittifakla devam emesi gerektiği mesajını iletmiştir. **Millet İttifakı:** Değişim, demokrasi ve şeffaf yönetim vaatleriyle, mevcut sistemde tespit etmiş olduğu sorunlara çözüm sunma stratejisi izlemiştir.

Çalışmanın takip eden başlıklarında ise doküman analizi yöntemi ile seçim bildirgeleri ele alınmıştır. Bu kapsamda ilk olarak **Cumhur İttifakı** çatısı altında yer alan ve müstakil olarak seçim beyannamesi ortaya koyan **Ak Parti, MHP, Yeniden Refah Partisi** gibi partilerin seçim bildirgeleri ardından da **Millet İttifakı** çatısı altında yer alan tüm partilerin ortaya koyduğu **Ortak Politikalar Mutabakat Metni** ele alınmıştır. Kamu yönetiminde reform alanları ise merkezi yönetim (Cumhurbaşkanlığı teşkilatı, Bakanlıklar, merkezi kurum ve kuruluşlar), yerinden yönetim (İl Özel İdareleri, Belediye/Büyükşehir Belediyeleri, Köy, muhtarlık, kentleşme, çevre, imar, nüfus, göç, barınma, içme suları vb gibi konular) ve kamu personel yönetimi (personel alımı/atamalar, özlük hakları, sosyal ve mali haklar vb konular) başlıkları altında gruplandırılarak karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

6. Cumhuriyet İttifakı ve Kamu Reformu

Cumhuriyet İttifakı 2023 yılı seçimlerine “Türkiye Yüzyılı” sloganı ile oluşturulan seçim bildirgesi ile dahil olmuştur. İttifak içerisinde yer alan siyasi partilerin bir kısmı müstakil olarak seçim beyannamesi oluşturmadığından bu başlık altında ittifakın en yüksek oya sahip bileşenlerinden **Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)** ve **Yeniden Refah Partisine** ait seçim beyannamelerine değinilmiştir. Çalışmada **Cumhuriyet İttifakı**nın merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi konu başlıkları altında belirlediği stratejiler ortaya koyulmuş ve buradan hareketle kamu yönetiminde reform analizi gerçekleştirilmiştir.

6.1. Adalet ve Kalkınma Partisi

2023 yılı seçimlerinde en fazla oyu alarak ilk olarak parlamento seçimini ardından da Cumhurbaşkanlığı seçimini kazanan **AKP**, seçim beyannamesinde önce geçmiş yıllarda gerçekleştirilen reform çalışmalarını ortaya koymuş ve ardından takip eden süreçte kamu yönetiminde gerçekleştirilecek reform alan ve konularını sıralamıştır. Bu doğrultuda kamu yönetiminde gelecek yıllarda gerçekleştirilecek olası reform alanlarını şu şekilde kategorize etmek mümkündür.

6.1.1. Merkezi Yönetim

2023 yılı seçimleri merkez üssü **Kahramanmaraş (Pazarcık)** olan ve birçok ili etkisi altına alarak büyük kayıp ve yıkımlara neden olan deprem felaketinin gölgesinde geçmiştir. Bu nedendir ki her siyasi partinin ve ittifak grubunun ana gündemlerinden biri de doğal afetler ve onlara karşı oluşturulacak yeni kamu politikaları ve kurumlar olmuştur. Bu kapsamda merkezi düzeyde gerçekleştirilmesi düşünülen reform alanları şu şekildedir (**AKP, 2023**).

- Afet yönetiminde topyekûn kurumsal bir reform gerçekleştirilmesi
- İçişleri Bakanlığına bağlı olacak şekilde afet yönetiminin merkezileştirilmesi AFAD altında tek bir kurumda toplanması
- Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin en iyi şekilde uygulanmasını sağlamak ve hizmet odaklı kamu yönetimi anlayışını geliştirmek üzere yeni reform adımlarının atılması
- Yürütme erkinin ve kamu yönetiminde verimliliğin sağlanması
- Yasama organını daha etkin hale gelmesinin sağlanması ve çoğulcu demokrasi anlayışının güçlendirilmesi
- Başta Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakanlıklar, politika kurulları, ofisler olmak üzere kamu yönetiminin merkez ve taşra teşkilatları için genel bir değerlendirme yapılarak ve görev dağılımının yeniden düzenlenmesi ve ayrıca teşkilat yapılarının yeniden gözden geçirilmesi
- Adalet Bakanlığı çatısı altında adli kolluk teşkilatının kurulması, polisin adli ve idari görevleri arasındaki ayrımın netleştirilerek, adli soruşturmalarda etkinliği artırması
- Dışişleri Bakanlığına bağlı olacak şekilde uluslararası düzeyde eğitim ve akademik derece verecek “Uluslararası Hukuk ve Diplomasi Üniversitesinin kurulması
- Millî Eğitim Bakanlığının uluslararası norm ve standartlara uygun şekilde kurumsal yapısının ve kapasitesinin güçlendirilmesi
- Sosyal yardım ve hizmetler ve ayrıca aileye sunulan hizmetler konusunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurumsal açıdan yeniden yapılandırılarak daha etkin ve verimli hale getirilmesi
- Tüm illerde ekonomiden alt yapıya, sosyal politikadan çevre politikasına kadar fiziki gelişime olanak sağlayacak olan Türkiye Mekânsal Strateji Planının Tarım ve Orman Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıkları ile beraber kısa sürede tamamlanması
- Liyakat, eşitlik, verimlilik, saydamlık ve etkinlik gibi temel yönetsel ve etik ilke ve esasların kamu yönetimine daha fazla dahil olabilmesi için çalışmaların yapılması
- Kamu yönetiminin her alan ve kurumunda (hizmet sunumundan, dış politikaya, yerel yönetimlerden afet yönetimine, eğitimden sağlığa, milli savunmadan adalete) dijitalleşmenin ön plana çıkarılması

6.1.2. Yerinden Yönetim

AKP’ye ait seçim bildirgesi incelendiğinde “dirençli toplum, dirençli şehirler” şeklindeki konu başlığı altında yerel yönetim (il özel idareleri, belediyeler, köyler) yerel sorunlar (yerelde barınma, yerelde afetlerle mücadele, yerel temsil ve katılım), kentleşme, çevre, imar, konu ve sorunlarına yönelik temel reform parametrelerini ortaya koyulmuştur. Bu kapsamda yerinden yönetim ile ilgili ön plana çıkan konu başlıkları şu şekildedir (AKP, 2023).

- İmar planları ve imar plan değişiklikleri yapılırken afet riskleri göz önünde bulundurulması ve buna yönelik tedbirlerin alınması
- Barınma konu ve sorununa yönelik olarak acil ve geçici çözümler üretilmesi, dayanıklı bir alt yapı ve kentleşme için yerel yönetimlerle merkezi yönetimin birlikte hareket edeceği bir stratejinin belirlenmesi
- Kalıcı barınma konusunda belli ölçekteki uydu kentler ile bütünleşen ekonomik altyapıların geliştirilmesi
- Üniversite öğrencileri için yerel yönetimlere, yükseköğrenim yurdu yapabilme imkânının tanınması ve bununla yönelik olarak kamu özel iş birliği ile yurt yapımına olanak sağlanması
- Afetlerle ilgili olarak, yerel yönetimlerin afetlerle mücadele kapasitesinin artırılması, bu doğrultuda başta belediyeler olmak üzere diğer yerel yönetim birimlerinin araç-gereç, bilgi birikimi ve uzmanlıklarının artırılması
- Yerel afet risklerinin azaltılması için tüm illerin İl Afet Risk Azaltma Planlarını (İRAP) yeniden gözden geçirilmesi, yeni tedbirlerin eklenmesi

- Afet yönetiminde kamu, özel kesim ve sivil toplum ortaklığını düzenleyen, ilke ve esasları ortaya koyan bir rehberin hazırlanması
- Yerel altyapı tesisleri inşasında teknoloji ve yer seçiminin afet risklerine göre belirlenmesinin zorunluluk haline getirilmesi
- Gerek ulusal gerek bölgesel ve gerekse yerel düzeyde olsun imar planları ve mekânsal planlarının hazırlıklarına sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerin de dahil edilerek bu planların iş birliği içinde gerçekleştirilmesinin sağlanması
- Şehirlerin yerel katma değer üretebilmesi ve yerelleşmeye ait tüm süreçlerin planlar eşliğinde gerçekleştirilmesinin sağlanması
- Sürdürülebilir kentler için atıklar konusunda akıllı sistemler geliştirilmesi
- Sürdürülebilirlik kapsamında merkezi ve yerel yönetime ait kamu bina ve hizmetlerde enerji verimliliği artırmaya yönelik enerji performans sözleşmelerinin yaygınlaştırılması
- Yerel temsil ve katılım konusunda: Kadınların ve gençlerin yerel yönetimlerde temsilini artırılması
- Kadın belediye başkanı ve kadın belediye meclis üyesi oranının yükseltilmesi
- Hem merkezi hem de yerel düzeyde karar alma süreçlerine halkın ortak edilebilmesi için “e-demokrasi” platformunun kurulması, dijital oylama ve müzakere yöntemlerinin geliştirilmesi, e-demokrasi aracılığıyla doğrudan demokrasi uygulamasının hayata geçirilmesi
- Köyden kente göçün önüne geçebilmek için tarım-köy projelerinin yaygınlaştırılması, bu kapsamda yeni köy evlerinin inşasının sürdürülmesi, tarımsal üretimin artırılması
- Muhtarların üretkenliklerinin artırılması için, onlar tarafından oluşturulacak toplum yararına projelere öncelikli destek verilmesi

6.1.3. Kamu Personel Yönetimi

Partinin seçim bildirgesi incelendiğinde kamu personel yönetimi alanında gelir adaleti, liyakat, güvenceli istihdam, şeffaflık ve hesap verilebilirlik gibi temel konu başlıklarının ön plana çıktığı görülmektedir (AKP, 2023).

- Kamu personel sisteminde, memurundan yöneticisine her seviyede çalışanın, çalışma koşulları ve hayatına ilişkin konulara katılımını sağlanması
- Kamu yönetiminde liyakatin esas alınması, bu ilkenin güçlendirilmesi, liyakat ölçüt ve ilkelerinin daha somut şekilde ortaya koyulması
- Memur maaşlarının artırılması
- Çalışma hayatında güvenceli esnekliğin artırılması
- Kamu personel yönetiminde sözleşmeliliğin azaltılması ve mevcut sözleşmeli personelin talebi halinde şartları da taşımaya bağlı olarak kadroya atanmasını
- Yenin atanan sözleşmeli personelin 3 yılını doldurması halinde talep ederse memur kadrolarına atanması uygulamasını genel kural haline getirilmesi
- Çalışanların maaşlarına enflasyonun + refah payı oranında artışı yapılması
- Yapılacak düzenlemeyle kamu personelinin ve emeklilerin maaşlarında ve ikramiyelerinde artış sağlanması
- Kamu görevine ilk defa yapılacak atamalarda, görevin niteliğinin gerektirdiği haller dışında mülakat usulünü kaldırılması, atamaların yazılı sınav sonuçlarına göre yapılması
- Kamu görevlileri için idareden soruşturma izni alınması usulünün kaldırılması
- Türk Devletler Teşkilatı’nın örgütsel anlamda daha güçlü hale getirilmesi, kapasitesinin artırılması ve burada kamu bürokrasinin eğitimini için akademilerin kurulması
- Hâkimler, cumhuriyet savcıları, kolluk görevlileri ve ceza infaz memurlarının insan hakları eğitimlerini AİHM standartları çerçevesinde artırılması

6.2. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)

Cumhur İttifakı içerisinde yer alan ve bu ittifak grubu içerisinde en fazla oy alan bir diğer parti MHP'dir. Partinin seçim beyannamesi doğrudan kamuoyu ile yazılı olarak paylaşılmamış ancak partinin önde gelenleri tarafından yazılı ve sözlü medyada çeşitli düzenlemeler konusunda açıklamalarda bulunulmuştur. Ayrıca MHP, önceki seçimlerde hazırlayıp ortaya koyduğu seçim beyannamelerinde de (örneğin 2023 Lider Ülke Türkiye ve 2023'e Doğru Yükselen Ülke Türkiye Sözleşmesi) Cumhuriyetin 100. yılı için birçok reform öngörüsü ortaya koymuştur. Bu kapsamda merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi kapsamında öngörülen reform konu başlıkları şu şekildedir (MHP, 2011; MHP, 2018; MHP, 2023).

6.2.1. Merkezi Yönetim

Partiye ait seçim beyannameleri incelendiğinde başta ekonomi yönetimi olmak üzere, mülki idare, kamu personel yönetimi, kamu yönetiminde etik ve yüksek yargıya ilişkin yasal ve kurumsal değişikliklerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda öne çıkan konu başlıkları şu şekilde ortaya konulabilir:

- Ekonomi yönetiminin güçlü bir eşgüdüme kavuşturulması
- Ekonomi Bakanlığının kurulması
- Türk Dünyası Bilimsel ve Teknolojik İş Birliği Merkezinin desteklenmesi ve ayrıca Türk Dünyası ile ilgili bakanlık kurulması
- Kamu yönetiminde etik ilke ve esasların hâkim olması için çalışmaların yapılması ve bu doğrultuda rüşvet, yolsuzluk ve yozlaşma gibi etik dışı yönetsel sorunların ortadan kaldırılması ve yerine kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verme sorumluluğunu etkili kılacak düzenlemelerin yapılması
- Siyasi Etik Kanunu'nun çıkarılması
- Katılımcı bir yönetim, ihtiyaçlara hızlı cevap veren esnek bir kamu yönetimi anlayışının oluşturulması
- Kamu yönetiminde politika belirleme kapasitesi geliştirilmesi ve kamu politikalarının birbiriyle uyumunun sağlanması yönünde çalışmaların yapılması
- Anayasa Mahkemesinin yeniden yapılandırılması
- Liyakat Kurulunun kurulması
- Mülki idarede yüz il, bin ilçeden oluşan yeni bir idari sistem oluşturulması
- Yapay Zekâ Merkezinin kurulması

6.2.2. Yerinden Yönetim

Partinin, yerinden yönetim konu başlıkları içerisine dahil edilebilecek kentleşme, konut, barınma, sürdürülebilirlik, il özel idareleri, belediyeler, köy, mahalle, muhtarlık gibi temel alan ve konularda reform öngörülerini şu şekildedir (MHP, 2011; MHP, 2018; MHP, 2023):

- Yerel yönetimlerin hizmet kapasitesinin artırılması, yerel kamu hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, etkinliğinin artırılması,
- Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında yetki, görev ve sorumluluk alanlarının daha net bir şekilde belirlenmesi
- Yerel düzeyde mali usulsüzlükler ve yolsuzlukları önleyecek etkin düzenlemelerin hayata geçirilmesi
- Yerel yönetimler alanında belde ve köy mülki idare temsilciliklerinin oluşturulması

- Kentleşme konusunda, yerel düzeyde kalkınmanın sağlanması, su kaynaklarının ve çevrenin korunması, çağdaş altyapılı yaşanabilir ve afetlere dayanıklı kentler inşa edilmesi, kent kültürünün korunması
- Kent planlarının yeniden gözden geçirilmesi, çevreye uyumlu yerleşim alanlarının oluşturulması, kent kimliğinin korunması, sanayileşme ve göç nedeniyle kentlerdeki yığılmanın ve çarpık yapılaşmanın önlenmesi, kentleşme hızının arsa arzına bağlanması, imar yetkisinin rant için kullanılmasının önüne geçilmesi
- Tüm ülkenin gayri menkul envanterinin oluşturularak, bu doğrultuda kentleşme ve konut politikalarının belirlenmesi, gecekondü sahalarının ıslah edilmesi, afetlere uygun kentsel dönüşümün hayata geçirilmesi, su kaynaklarının korunması, kentsel atıklar için en yüksek kapasitede geri dönüşüm tesislerinin oluşturulması
- Göç konusunda, tarım kentleri kurulması, bu şekilde bir yandan düzensiz göçün önüne geçilmesi bir yandan istihdamın artırılması bir yandan da tarım-sanayi entegrasyonunun sağlanarak tarımsal verimliliğin, kalitenin ve katma değer artırılması
- Göç nedeniyle oluşan düzensiz yapılaşma ve kentleşmeden dolayı ortaya çıkan güvenlik problemlerinin ortadan kaldırılması
- Merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki ilişki biçiminin tarif edilmesi, yetki, görev ve sorumluluk sınırlarının tam olarak belirlenmesini içeren bir yerel yönetim reformunun hayata geçirilmesi
- Afet riski öncelikli yerlerden başlayarak, kentsel dönüşüm projelerinin uygulamaya konulması
- Dar ve sabit gelirli vatandaşların konut edinebilmesi için uygun yöntemler ve finansman uygulamaya konulması
- Muhtaç ve kimsesizler için devlet eliyle sosyal konutların üretilmesi
- İmara uygun olmayan alanlar tespit edilerek yerleşime kapatılması

6.2.3. Kamu Personel Yönetimi

Parti bildirgesi incelendiğinde personel reformu içerisinde düşünülebilecek sosyal adalet, güvenceli istihdam, kurumsal yeniden yapılanma, mevzuatın güncellenmesi, maaş sistemi ve istihdam biçimlerinin yeniden düzenlenmesi gibi temel alan ve konularda reform öngörülleri şu şekildedir (MHP, 2011; MHP, 2018; MHP, 2023):

- Uzman erbaşların tümü kadroya alınması
- Personel rejiminin yeniden düzenlenmesi
- Maaş sisteminin gözden geçirilmesi
- Stajda ve çıraklıkta geçen sürelerin işe giriş tarihi kabul edilmesi, burada geçen sürenin hizmete sayılması ve emeklilik süresinin bu giriş üzerinden hesaplanması
- Öğretmen açığının kapatılması ve bu kapsamda atanamayan öğretmenlerin kademeli olarak atamaları yapılarak bu sorunun çözülmesi
- Çalışan eşlerin, aynı ilde görev yapmaları sağlayacak bir sistemin oluşturulması

6.3. Yeniden Refah Partisi

Cumhur İttifakına sonradan dahil olan Yeniden Refah Partisi 2023 yılı seçimlerinde ittifak içerisinde en fazla oy alan üçüncü parti olmuştur. Cumhur ittifakında müstakil olarak ayrıca seçim beyannamesi yayınlayan partinin kamu yönetiminde merkezi yönetim, yerinden yönetim ve kamu personel yönetimi üzerine reform öngörülleri şu şekildedir (Yeniden Refah Partisi, 2023).

6.3.1. Merkezi Yönetim

Partinin merkezi yönetime ilişkin reform öngörülerini incelendiğinde güçlü bir merkeziyetçilik ekseninde yeniden yapılanmayı hedeflediği görülmektedir. Seçim bildirgesinde yer alan merkezi yönetim içerisinde merkezi bir planlama örgütlenmesinin yeniden kurulması, bağımsız kurumların bakanlıklara bağlanması, yeni bakanlıkların kurulması gibi beyanatlar güçlü ve merkeziyetçi bir reform modelini temsil etmektedir (Yeniden Refah Partisi, 2023).

- Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşların (BDDK, EPDK gibi) yapısının, bakanlıkların bünyesinde alt kurul olacak şekilde yeniden yapılandırılması
- Gençlik Bakanlığı'nın kurulması
- Gençlik Bakanlığı bünyesinde siyaset okullarının kurulması
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde "Aile ve Kadını Koruma Teşkilatı"nın kurulması
- Denizcilik Bakanlığı'nın kurulması
- Kontrolsüz ve kaçak göç dalgaları ile mücadele için Göç Politikaları Bakanlığının kurulması
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, "Kültür ve Sanat Bakanlığı" ve "Turizm Bakanlığı" olmak üzere iki ayrı bakanlık şeklinde yeniden yapılandırılması
- Devlet Planlama Teşkilatı yeniden kurulması
- Yüksek Öğretim Kurulunun kapatılması

6.3.2. Yerinden Yönetim

Parti bildirgesi incelendiğinde yerinden yönetim reformu kapsamında değerlendirilebilecek, yerel yönetim mevzuatının güncellenmesi, yerel yönetim alanında bakanlık kurulması, kentsel dönüşüm gibi temel alan ve konularda reform öngörülerini şu şekildedir (Yeniden Refah Partisi, 2023):

- Tüm yerel yönetim kanunları (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi, 5442 sayılı İl İdaresi kanunu, 442 Sayılı Köy Kanunu) yeniden düzenlenmesi
- Yerel yönetimler bünyesinde "Kentsel Dönüşüm Başkanlıkları" kurulması
- Şehirlerin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesinde faydalanılacak "Şehir Strateji Birimi'nin kurulması
- Kentsel dönüşüm uygulamasının desteklenmesi
- Kentsel ranta son verilmesi ve bunun için gerekli düzenlemelerin yapılması
- Belediye meclis üyeliğinin adaylık sürecinde her partiden en az bir engelli meclis üyesi adayı olmasının zorunlu hale getirilmesi
- Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyelerde engelsiz yaşam merkezlerinin açılmasının zorunlu kılınması
- Hazineye ait arazilerin, belediye bünyesinde işe alınacak köylülerce ekilip biçilmesinin sağlanması
- Köye dönüş projeleri geliştirilmesi ve devlet destekli köy projelerinin yapılması
- Köyden göçün önüne geçilmesi, köy yaşamının ve hayvancılığın desteklenmesi ve bu amaçla kamuda önemli sayıda veteriner hekim istihdam edilmesi

6.3.3. Kamu Personel Yönetimi

Parti bildirgesi incelendiğinde personel yönetimi reformu kapsamındaki değerlendirilebilecek ücret, özlük ve çalışma koşulları, liyakat ve şeffaflık uygulamaları, güvenceli istihdam gibi başlıkların öne çıktığı görülmektedir (Yeniden Refah Partisi, 2023).

- Kamu yöneticilerinin, güvenlik güçlerinde yer alan personelin, mülki idare amirleri sınıfında yer alanların, kamu mühendislerinin, çarşı ve mahalle bekçilerinin, güvenlik korucularının maaş ve özlük haklarında (çalışma koşulları, derece kademe, maaş, yıpranma payı vb.) iyileştirme yapılması
- Personel alımında mülakat uygulamasının kaldırılması
- Kamu görevlilerinin ek göstergelerinin 3600'e yükseltilmesi, intibak yasasının çıkarılması
- İtfaiye personelinin Genel İdare Hizmetleri Sınıfından, Teknik Hizmetler Sınıfına geçirilmesi
- Kamuda Yardımcı Hizmetler Sınıfının kaldırılması
- Kamudaki taşeron kadro uygulamasının, istihdam şeklinin tamamen kaldırılması
- Kamuoyunda EYT olarak bilinen Emeklilikte Yaşa Takılanlar sorunu, staj ve çıraklık sürelerinin “sigorta başlangıcı” olarak sayılmaması gibi sorunların tamamen çözülmesi
- Çok sayıda veteriner hekim ataması gerçekleştirilerek, köyleri ve hayvan yetiştiricileri desteklenmesi
- Kamu görevine girişte hak ve adalet temelli usullerin benimsenmesini sağlamak
- Mülakat ile kamuya personel alma uygulamasına son verilmesi

7. Millet İttifakı ve Kamu Reformu

Millet İttifakı 2023 yılı seçimlerinde CHP, İYİ Parti, SAADET, DP, DEVA, GP ve ZP (ittifaka daha sonradan katılmıştır.) şeklinde altı parti ile seçimlere girmiştir. Bu partiler ortak politikalar mutabakat metni üzerinde anlaşarak seçimde ve seçim sonrasında yol haritalarını bu mutabakat çerçevesinde belirlemiştir. Ortak seçim beyannamesi incelendiğinde Cumhur İttifakıyla benzer noktalar olduğu kadar birçok noktada farklılıklar da bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda takip eden başlıklarda önce Millet İttifakının ortak politikalar mutabakat metni ardından da her iki ittifak grubunun karşılaştırmalı reform öngörülleri ortaya koyulacaktır.

7.1. Merkezi Yönetim

Millet İttifakının merkezi yönetime yönelik ilişkin değişim-dönüşüm yönelimi daha çok parlamenter sistemin kapatılan bazı önemli kurumlarının yeniden kurulması, merkezi ve yerinden yönetim birimleri arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, merkeziyetçiliğin yumuşatılması ve bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı sisteminin önde gelen kurumlarının kapatılarak bunlara ait yetki ve görevlerin diğer birimlere aktarılması üzerinedir.

- Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki kurulları ve ofislerin lağvedilmesi, bu birimlere ait görev ve yetkilerin ilgili bakanlık ve kurumlara devrilmesi
- Türkiye Varlık Fonu'nun kapatılması
- Bakanlıklarda dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi
- Strateji ve Planlama Teşkilatının kurulması
- Bakan yardımcılıklarının kaldırılarak yerlerine müsteşarlık uygulamasının yeniden geri getirilmesi
- Yerel yönetimlerin sık sık karşı karşıya kaldığı kayyım uygulamasının kaldırılması
- Belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payları artırılması
- Muhtarlar için bir yasa çıkartılması
- Büyükşehir kanunu sonrası tüzel kişiliğini kaybeden köylere yeniden tüzel kişilik verilmesi
- Devlet Personel Başkanlığının yeniden kurulması
- Kamuya personel alımında mülakata son verilerek ve yazılı sınav puanı ile işe alımların yapılması

7.2. Yerinden Yönetim

İttifakın mutabakat metni incelendiğinde bir bütün olarak yerinden yönetimin reforme edilmesi gerektiği düşüncesinin hâkim olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda başta yerel yönetimlere ait kanunların yeniden düzenlenmesi, merkez yerel ilişkilerinde aşırı vesayetin yumuşatılması, yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının tamamen yargı güvencesine alınması, yerel temsilin geliştirilmesi gibi çok boyutlu bir dönüşüm öngörüsü bulunmaktadır.

- Yerel yönetimler alanında (idari, mali, yönetsel) çok yönlü reform yapılması
- Yerel yönetimleri idari ve mali açıdan yeniden düzenlenmesi
- Merkezi yönetimden yerel yönetimlere bazı yetki ve görevlerinin devredilmesi
- Yerel yönetimler üzerindeki aşırı vesayete son verilmesi,
- Yerel yönetimlere yönelik gerçekleştirilen kayyum uygulamalarına son verilmesi
- Seçilmiş yöneticilerin ancak yargı kararı ile görevlerine son verilebilmesi uygulamasının hayata geçirilmesi
- Seçilmiş yerel yönetim organlarında yer alan üyelerin geçici olarak görevden uzaklaştırılmasında yargı kararı şartı düzenlemesinin yapılması
- Belediye başkanlığı makamının herhangi bir şekilde boşalması (seçilme yeterliliğinin kaybı ya da görevden uzaklaştırılma gibi) halinde bu göreve gelecek kişinin belediye meclisince belirlenmesine yönelik düzenleme yapılması
- Yerel yönetimlerin kapasitelerinin ve gelirlerinin güçlendirilmesi
- Belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payların artırılması
- Belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları payların belirlenmesinde yeni bazı kriterlerin belirlenmesi (üretim, göç, nüfus vs)
- Muhtarlık Temel Kanunu’nu çıkarılması
- Mahalleye dönüştürülen köylere yeniden tüzel kişilik verilmesi
- Büyükşehir statüsünde olmayan illerdeki belde belediyelerinin desteklenmesi
- Kapatılan belde belediyelerinin yeniden açılması
- İl Özel İdareleri’nin yeniden yapılandırılması
- Türkiye Belediyeler Birliği’ni yeniden yapılması
- Yerel kararlara muhtarları, sivil toplum kuruluşlarını ve meslek odalarını dahil edilmesinin sağlanması
- Kent konseylerinin güçlendirilmesi
- Yerel yönetim verilerinin topluma açması
- Yerel yönetimlerde hizmetlere yönelik standartlar oluşturulması
- Yerel yönetimlerin iş görme usullerinde, kararlarında, borçlanmalarında, imar planlarında, ihale süreçlerinde daha şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmesi
- Yerel karar ve hizmetlerde elverdiğinde e-devlet oylamalarının yapılması
- Belediye borçlanmalarında başkanlara imza sorumluluğu uygulamasının getirilmesi
- Belediye başkan ve yardımcılarının yakın akrabalarını çeşitli usullerle belediyede görevlerine getirilmesinin yasaklanması
- Belediyelerin geniş kapasiteli projeleri için gerekli iç ve dış finansmanın sağlanmasına yönelik objektif kriterler belirlenmesi
- Merkezi yönetimin yerel yönetimlerin ihtiyaç duyduğu mali kaynaklara erişimini geciktiren ya da engelleyen yetkilerine kısıtlamalar getirilmesi
- Yerel yönetimlerce kurulan iştirak ve şirketlerin yeniden düzenlenmesi
- Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) üyelik kompozisyonunun yeniden düzenlenmesi
- Yerel yönetimlerde Sayıştay denetiminin etkin hale getirilmesi
- Otellerden alınan konaklama vergisinin yerel yönetimlere bırakılması

7.3. Kamu Personel Yönetimi

Millet ittifakının kamu yönetiminin en önemli unsurlarından olan personele yönelik birçok tespiti ve dönüşüm öngörüsü bulunmaktadır. Başta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun tümünden değiştirilmesi olmak üzere, kapatılan Devlet Personel Başkanlığının yeniden açılması, üst düzey kamu yöneticilerinin atanma usulünün yeniden düzenlenmesi, mülakat uygulamasının kaldırılması gibi düzenlemeler ön plana çıkan başlıklardır (CHP, 2023).

- Kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin vekil ya da taşeronlar eliyle yürütülmesine son verilmesi
- Vatandaş odaklı, hesap verebilir, yolsuzluklardan arınmış bir kamu yönetimi ve kamu personel yönetimi için liyakate ve ehliyete dayanan bir kamu reformu yapılması
- Kamu yönetiminde aşırı bürokratik işlemlerin ve usullerin azaltılması
- Devlet Memurları Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi ve sadeleştirilmesi
- Kapatılan Devlet Personel Başkanlığının yeniden kurulması
- Kamuda görevine girişte şeffaflık, adalet, eşitlik ve liyakat ilkelerinin önplana çıkarılması
- Kamu görevine girişte yazılı puanın dikkate alınması mülakatın ise kaldırılması
- İşin niteliği ve gereği mülakatın kaldırılamayacağı görevlerde ise kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi
- Sözlü sınavlarda adaylara yöneltilecek soruların kura usulüyle belirlenmesini
- Sözlü sınav ve mülakatların kayda alınmasını zorunlu hale getirilmesi
- Merkezi sınavlardan herhangi bir ücret alınmaması
- Bazı özel, özerk ve uzmanlık gerektiren kurum ve kuruluşlarına (TÜİK, Merkez Bankası ve Bağımsız, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar gibi) atanacak üst düzey yetkililerin atanmadan önce Plan ve Bütçe Komisyonu oturumlarında kamuoyuna açık olacak şekilde dinlenilmesini
- Düzenleyici ve denetleyici kurumların ve kamu bankalarının üst yönetimine yapılacak atamalarda eğitim, sektör tecrübesi gibi kriterlerin sıkı bir şekilde uygulanması
- Kamuda kariyer sistemine dayalı çağdaş bir insan kaynakları yönetimine geçilmesi
- Kariyer memurluklarında kurumlar arası geçiş uygulamalarına son verilmesi
- Kamuda hizmete girişte objektif, somut kriterlerin belirlenmesi
- Kamuda görevde yükselmede performansın, kıdemin, liyakatin ölçüt alınması
- Kadın üst düzey yönetici sayısının artırılması ve kadınlara üst düzey görevlerde daha fazla yer verilmesi
- Kamuda yapılması gereken asli ve sürekli kamu hizmetlerinin vekil ya da taşeronlar tarafından yürütülmesine son verilmesi
- Kamu çalışanları arasında ücret ve maaş adaletinin sağlanması
- Aile birliğinin korunması ilkesi gereği tüm eş durumundan atama taleplerinin en kısa zamanda yerine getirilmesi
- Kamu görevlilerinin sendikal hak ve özgürlüklerinin önündeki tüm engellerin kaldırılması

8. Karşılaştırılmalı Reform Analizi

İttifak gruplarının seçim beyannameleri ışığında kamu yönetiminde reformun ana hatlarını ve analizini şu şekilde ortaya koyabiliriz. Her şeyden önce genel olarak bakıldığında hem ittifak içinde yer alan partilerin hem de iki ayrı ittifak grubunun birçok noktada benzer ve farklı reform yönelimlerine sahip olduğu görülmektedir. Bu kapsamda önce Cumhur İttifakı ve Millet İttifakı gruplarının birbirleriyle benzer ve farklı yönleri ortaya koyulmuş ardından da ittifakların kendi içindeki reform yönelimleri analiz edilmiştir.

İlk olarak her iki ittifak grubunda da kamu personel yönetiminde liyakat ve işe alım sürecinde objektif kriterlerin belirlenmesi ortak konu başlıklarından biri olmuştur. Buna göre tüm siyasi partiler kamuya personel alımında mülakatın kaldırılacağı, işe alımda objektif kriterlerin ve uygulamaların hayata geçirileceği, liyakatin ön plana çıkarılacağı yönünde beyanda bulunmuştur. Personel konusu ile ilgili bir diğer ortak nokta kamu görevlilerinin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılacağı ile ilgilidir.

Her iki ittifakında ana reform gündemlerinden biri kamu yönetiminde dijital dönüşüm ve bu dönüşümün kapsamının yaygınlaştırılması üzerine olmuştur. Buna göre başta Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklar olmak üzere merkezi yönetim içerisinde ve yerel yönetimde dijitalleşmenin olabildiğince yaygınlaştırılması tüm siyasi partilerin gündeminde yer almıştır.

Bir diğer ortak nokta kamu yönetiminde afet yönetiminin geniş çaplı olarak reforme edilmesidir. Özellikle sık sık yaşanan deprem ve sel felaketlerinin ülke gündeminde geniş şekilde yer almasının da etkisiyle iki ittifak grubunun da ana gündemlerinden biri afet yönetimi olmuştur.

Benzer şekilde her iki ittifak grubunun ön plana çıkardığı başlıklardan bir diğeri kentsel dönüşümdür. Kent içinde yer alan sorunlu alanların, gecekondü bölgelerinin planlı şekilde yapılan müdahalelerle yeniden kente kazandırılmasına kentsel dönüşüm denir (Karadağ ve Mirioğlu, 2011: 42). Özellikle ülkemizin büyük bir bölümünün deprem kuşağında yer alması, çok sayıda riskli bina olması ve artan nüfusla beraber ortaya çıkan yüksek konut talebinin karşılanması gibi gerekçelerle kentsel dönüşüm siyasi partilerin seçim beyannamelerinde ilk sıralarda yer alan ortak konu başlıklarından bir diğeri olmuştur.

Son olarak her iki ittifak grubu da göç konusu ile ilgili yasal ve kurumsal düzenlemelerin hayata geçirileceği ve bu konuda önemli reformlar gerçekleştirileceğini belirtmiştir. Ülkemizin coğrafi olarak savaş yaşayan coğrafyalara komşu olması, daha istikrarlı ve güvenli olması yoğun göç almasına neden olmuştur. Bilindiği üzere göç, kişilerin, grupların ya da toplumların çeşitli sebeplerle (doğal afet, savaşlar, ekonomik, siyasi ve sosyal nedenler) yaşadığı coğrafi bölgeyi terk ederek bir başka coğrafi bölgeye (ülke içinde ya da ülke dışına) geçici ya da sürekli olarak yerleşmesidir (İnan, 2016: 14-15). Türkiye özellikle son dönemde savaş nedeniyle diğer ülkelerden yoğun göç almış, bu durum siyasi partilerin seçim beyannamelerinde geniş çaplı ele alınarak, çeşitli yasal ve kurumsal reform çalışmalarıyla konuya ilişkin çözüm önerileri ortaya koyulmuştur.

İttifak gruplarının birbirlerinden farklılaştığı noktaları ise şu şekilde ortaya koyabiliriz. Cumhuriyet İttifakından farklı olarak Millet İttifakı bir bütün olarak 657 sayılı Devlet Memurları kanunun reforme edileceğini belirtmiştir. Bunun yanında kamu yönetiminde örgütlenmeye ilişkin yine en radikal reform talebi Millet İttifakı tarafından ortaya koyulmuştur. Buna göre Cumhurbaşkanlığı içerisindeki tüm kurul ve ofislerin lağvedilmesi, lağvedilen birimlerin yetkilerinin ilgili bakanlıklara aktarılması, Devlet Planlama Teşkilatının, Devlet Personel Başkanlığının yeniden kurulması, Türkiye Varlık Fonunun kapatılması, Strateji ve Planlama Teşkilatının kurulması, bakan yardımcılıklarının kaldırılması ve yeniden müsteşarlık uygulamasına geri dönülmesi gibi daha çok parlamenter sistemin önemli kurumlarının yeniden kurulmasına yönelik reform iradesi ortaya konulmuştur.

Son olarak ittifakların kendi içerisindeki reform yönelimlerine bakılırsa, Cumhuriyet İttifakı içerisinde yer alan partilerin kendi aralarında farklı reform tespitlerinin olduğu görülmektedir. Örneğin güvenlik güçlerinin özlük haklarına yönelik (asker, polis, bekçi, koruyucu gibi) MHP ve Yeniden Refah partilerince doğrudan düzenlemeler mevcutken AKP seçim bildirgesinde bulunmamaktadır. Kamu yönetiminde etik konusu AKP ve MHP seçim beyannamelerinde mevcutken (siyasi etik yasasının çıkarılması, devlet kurumlarında etik ilke ve esasların hâkim kılınması gibi) Yeniden Refah Partisinin seçim beyannamesinde doğrudan yer almamaktadır. Bazı alanlarda yeni bakanlıkların kurulması düşüncesi MHP ve Yeniden Refah Partisinin seçim beyannamesinde bulunurken AKP beyannamesinde bu yönde bir arayış bulunmamaktadır.

Cumhur İttifakı içerisinde kamu yönetiminin örgütsel yapısına ilişkin en fazla reform talebi Yeniden Refah Partisi tarafından dile getirilmiştir. Bu kapsamda Yeniden Refah Partisi bir bütün olarak yerel yönetimlerin (il özel idaresi kanunu, köy kanunu, belediye ve büyükşehir belediye kanunlarını) reforme edilmesi gerektiğini belirtirken AKP ve MHP seçim beyannamesinde doğrudan yerel yönetim reformuna yönelik bir yönelim bulunmamaktadır. Yeniden Refah Partisi bağımsız idari otoritelerin doğrudan bakanlıklara bağlanması, Gençlik Bakanlığı, Denizcilik Bakanlığı, Göç Bakanlığı, Kültür ve Sanat Bakanlığı gibi yeni bakanlıkların kurulması, YÖK'ün kapatılması, Devlet Planlama Teşkilatının yeniden kurulması, Şehir Strateji Kurumu, Kentsel Dönüşüm Başkanlıkları gibi merkezi ve yerel düzeyde birçok reform başlığı ortaya koymuştur.

Kamu yönetiminin örgütsel yapısına ilişkin olarak MHP mülki idari örgütlenmede Cumhuriyetin 100. yılında 100 il ve 1000 ilçe şeklinde reform önerisi ortaya koymuştur. Ayrıca Türk dünyası ile ilgili bir bakanlığın kurulması, Liyakat Kurulunun ve Yapay Zekâ Merkezinin kurulması Anayasa Mahkemesinin yeniden yapılandırılması gibi önemli reform taleplerini dile getirmiştir.

9. Sonuç

Çalışmada Türkiye'nin 100. yılında yapılan parlamento seçimleri ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bir araya gelen ittifak gruplarına ait seçim beyannameleri üzerinden kamu yönetiminde reform konu başlıkları ortaya koyulmuş ve analiz edilmiştir. Çalışmada ele alınan beyannameler, temel kamu politikası aktörlerinden olan siyasi partilerin ikinci yüzyılda nasıl bir Türkiye hedeflediklerini göstermesi açısından son derece stratejik metinlerdir. Bu metinlerden hareketle yapılan analiz bir yandan ülkemizin 100. yılında mevcut durumun muhasebesini bir yandan da yeni yüzyılda nasıl bir Türkiye öngörüsü içerisinde bulunduğunu ortaya koyması açısından son derece önemlidir.

Çalışmadan çıkan en temel sonuç, Millet ittifakı daha çok parlamenter sisteme dönüşü öncelleyen bir kamu reformu öngörüsü içinde olduğu, Cumhuriyet'in ise mevcut sistemin daha fazla kurumsallaşması ve geliştirilmesi üzerine bir kamu reformu düşüncesi içerisinde bulunduğu şeklindedir. Ortaya çıkan bir diğer sonuç, kamu yönetiminde reform konu ve başlıkları açısından hem merkezi yönetim hem yerinden yönetim hem de kamu personel yönetiminde en fazla reform öngörüsü içinde olan ittifak grubunun Millet İttifakı olduğudur.

Kamu yönetiminde dijital dönüşüm her iki ittifakın ana gündemlerinden biri olmuştur. Ayrıca kamuya personel alımında daha şeffaf bir sürecin işletilmesi yönünde çalışma yapılması arzusu istisnasız her siyasi partinin temel taleplerinden biri olmuştur. Yine çalışmadan çıkarılan bir diğer sonuç Türkiye'nin son dönemde yüzleştiği en önemli iki gerçeklik olan afet ve göç olgusu ve bunlara bağlı olarak da nüfus ve kentleşmeye dair sorunlar ve konu başlıkları iki ittifakın da seçim beyannamelerinden oldukça ön plana çıkmıştır.

Sonuç olarak Cumhuriyetin 100. Yılında kamu yönetiminde yapılması gereken elzem reform başlıklarını şu şekilde ortaya koyabiliriz. Daha adil, eşitlikçi ve şeffaf bir kamu personel alım sürecini inşa edecek yasal ve kurumsal düzenlemeler, kamu yönetiminde etik ilkeleri kurumsallaştıracak düzenlemeler, kamu yönetiminin her alanında dijital dönüşümün sağlanmasına yönelik düzenlemeler, göç, nüfus artışı, kentleşme ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan sorunlarına yönelik geniş çaplı düzenlemeler takip eden süreçte mutlak suretle reform bekleyen konular arasında görülmektedir.

Kaynaklar

10. Kalkınma Planı. (2013). Onuncu kalkınma planı (2014-2018). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf
8. Beş Yıllık Kalkınma Planı. (2001). Sekizinci beş yıllık kalkınma planı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf. (22.09.2023).
- Adalet ve Kalkınma Partisi. (2023, 1 Ekim). *Türkiye yüzyılı için doğru adımlar 2023 seçim beyannamesi*. Ankara. <https://www.akparti.org.tr/media/dwyd05pu/tu-rkiye-yuzy%C4%B1%C4%B1-ic-in-dog-ru-ad%C4%B1mlar-2023-sec-im.pdf>
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2023, 2 Ekim). Ortak politikalar mutabakat metni. <https://chp.org.tr/yayin/ortak-politikalar-mutabakat-metni/Open>
- Çam, E. (2011). *Siyaset bilimine giriş*. İstanbul: Der Yayınları.
- Çevik, H. (2012). *Kamu yönetimi: Kavramlar, sorunlar, tartışmalar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çolak, Ç. (2020). Seçim ittifakı sisteminin 2018 milletvekili genel seçimine etkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(2), 719-742. <https://doi.org/10.17153/oguiibf.532102>
- Dilber, F., ve Usta, S. (2023). Türkiye’de siyasi partiler arası seçim ittifaklarına yönelik seçmen algısı: Karaman ilinde bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 159-190. <https://doi.org/10.18037/ausbd.700343>
- Durgun, S. (2014). Siyasi partiler ve parti sistemleri. Y. Taşkın (Ed.), *Siyaset: Kavramlar, kurumlar içinde* (s. 337-354). Ankara: İletişim Yayınları.
- İnan, C. (2016). Türkiye’de göç politikaları: İskân kanunları üzerinden bir inceleme. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 10-33. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gad/issue/43300/526452>
- Karadağ, A., ve Mirioğlu, G. (2011). Türkiye’de kentsel dönüşüm politikaları ve uygulamaları üzerine coğrafi değerlendirmeler: İzmir Örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 20(2), 41-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ecd/issue/4870/66890>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/54983/727462>
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19013/200754>
- Küçüksüslü, Ş. (2023). Anayasa’nın 67. Maddesi karşısında seçim kanunlarındaki değişikliklerin uygulanması sorunu. *Ankara Barosu Dergisi*, 81(2), 321-324. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/77241/1294964>
- Metin, O. ve Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227356>
- Milliyetçi Hareket Partisi. (2023, 2 Ekim). 2023’e doğru yükselen ülke Türkiye-seçim beyannamesi. https://www.mhp.org.tr/dosya_indir.php?sub=gbkitap&id=24
- Övgün, B. ve Kantaş, Ö. (2017). Kamu yönetimi reformunun psikolojik süreci ve insan unsuru, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 313-326. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/29477/451664>
- Özbudun, E. (1974). *Siyasal partiler*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Özdemir, A. (2023). Seçim Kanunu'nda 2022 yılında yapılan değişikliklerin 2023 yılı milletvekili seçimlerine etkileri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 168, 103-128. <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2023-168-2139>
- Sadioğlu, U. (2017). Siyasi partilerin kamu yönetimi reformu üzerine politikaları: 2015 yılı milletvekili genel seçimleri örneği. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Özel Sayı 4), 368-384.

- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Savut, E. (2020). Geçmişten bugüne Türkiye siyasetinde seçim ittifakları: Tercih mi? Zorunluluk mu?. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (39), 33-48. <https://doi.org/10.30794/pausbed.660099>
- Stephanie, T. (2013). *What is discourse analysis?*. London: Bloomsbury.
- Şah, U. (2020). Eleştirel söylem analizi: *Temel Yaklaşımlar*. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (7), 210-231. <https://doi.org/10.46250/kulturder.819362>
- Ulaş, M. ve Yılmaz, A. (2019). Cumhur ittifakı oluşum sürecinde Ak Parti ve MHP liderlerinin nasıl bir ikna dili kullandığı; parti grup toplantıları örneği. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3), 79-94. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/anadoluakademi/issue/49761/638443>
- Yeniden Refah Partisi. (2023, 20 Eylül). Türkiye'nin değerleri-14 Mayıs 2023 genel seçim beyannamesi. <https://tinyurl.com/mx5tsbf7>
- Yüksek Seçim Kurulu. (2023, 20 Eylül). Cumhurbaşkanı seçimi ve 28. dönem milletvekili genel seçimi. <https://www.ysk.gov.tr/tr/14-mayis-2023-secimleri/8249>